

5. Gupta S, Fischer J, Roy S., Bhattacharyya A. Emotional regulation and suicidal ideation—Mediating roles of perceived social support and avoidant coping. *Front. Psychol.* 2024. 15:1377355. doi: 10.3389/fpsyg.2024.1377355

6. Plancke L, Amariei A, Danel T, Debien C, Duhem S, Notredame C., Effectiveness of a French Program to Prevent Suicide Reattempt (VigilanS). *Arch Suicide Res.* 2021. Jul-Sep;25(3):570–581. doi: 10.1080/13811118.2020.1735596.

7. Rudd, M. D., Perez-Munoz, A. The psychological and behavioural treatment of suicidal behaviour: What are the common elements of treatments that work? In D. Wasserman (Ed.). *Oxford textbook of suicidology and suicide prevention.* 473–479 pp. 2021. Oxford University Press.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-446-0-37>

Новіков С. О.,

*аспірант кафедри психології, філософії та суспільних наук
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОГНІТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ПРАЦІВНИКІВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Анотація. Розглянуто проблематику розвитку когнітивних здібностей працівників харчової промисловості, які допомагають краще осмислити й реалізувати завдання та покращити якість продукції. З'ясовано й окреслено головні когнітивні здібності, котрі вважаються основними для утворення конкурентоспроможних спеціалістів для підприємств харчової промисловості.

Ключові слова: *когнітивні здібності, навички, харчова промисловість, навчання, підготовка працівників харчової промисловості.*

Novikov S. Features of the development of cognitive abilities of food industry workers

Summary. The issue of the development of cognitive abilities of food industry workers is considered, which help to better comprehend and implement tasks and improve product quality. The main cognitive abilities are identified and outlined, which are considered essential for the formation of competitive specialists for food industry enterprises.

Key words: *cognitive abilities, skills, food industry, training, training of food industry workers.*

Інтенсивний розвиток харчової сфери спричинив потребу змін щодо підготовки висококваліфікованого персоналу, котрий буде мати як значний ступінь професійної компетентності, так і володітиме здатністю постійно саморозвиватися й професійного росту, наділений значним творчим потенціалом, іншими словами, володітиме всіма потрібними когнітивними здібностями. Підготовка майбутніх спеціалістів спричиняє оптимізацію освітнього процесу, необхідність застосування підходів, що спричиняє стратегію утворення компетентної, креативної, спроможної до творчого розв'язання професійних проблем людини; модернізацію професійного розуміння, професійних знань, застосування різних технологій, активізацію дій та ділових стосунків, що характерні майбутньому спеціалісту різних сфер виробництва. Необхідність щодо нового підходу до професійної підготовки спричиняє потребу його теоретичного обґрунтування та втілення під час педагогічної діяльності.

Когнітивні здібності людині дано від природи, їх доцільно розвивати, починаючи з дитинства і протягом усього життя. До когнітивних здібностей належать: пам'ять, увага, почуття, уява, логічне мислення, здатність до прийняття рішень. Активно розвиваються когнітивні здібності у студентському віці. Це, насамперед, постійний інтерес до навчання і того, що відбувається в освітньому середовищі [3].

Компетентнісний підхід до професійної підготовки працівників харчової промисловості покликаний виконувати різні функції: методологічну, яка передбачає креативність мислення, здатного грати організуючу роль в отриманні нових знань, переструктуруванні і моделюванні раніше набутих знань для вирішення професійних проблем; аналітичну, що передбачає наявність аналітичних здібностей, умінь розпізнавання, діагностики та проектування; навчальну, що передбачає оволодіння методикою, технологією, стратегією і тактикою професійної діяльності. Компетентнісний підхід до професійної підготовки працівників харчової промисловості спрямований на створення необхідних умов для оволодіння ними необхідними компетенціями як важливими характеристиками компетентності творчого спеціаліста:

– когнітивні (вміння відчувати й сприймати об'єктивно те, що відбувається в навчальній діяльності, задавати питання, виявляти причини досліджуваних явищ, визначати ступінь свого розуміння або нерозуміння проблеми);

– креативні (натхнення, фантазія, гнучкість розуму, чутливість до протиріч, розкутість думок та почуттів, дій, прогностичність, наявність своїх думок тощо);

– організаційно-діяльнісні (усвідомлення навчальних цілей, готовність їх конкретизувати й перевести в завдання, вміння поставити мету й завдання, намітити шляхи їх досягнення; здатність до нестандартних способів вирішення, рефлексивне мислення тощо) [2].

Когнітивні здібності допомагають підвищити продуктивність праці, якість та безпеку роботи працівників у харчовій промисловості, яка вимагає від них високого рівня взаємодії, співпраці, інновацій та креативності у роботі. Харчова промисловість постійно розвивається та впроваджуються нові технології, стандарти та регуляції, що провокує постійні зміни на підприємствах та необхідність адаптації працівників до цих змін. Оскільки чим нижчий рівень розвитку когнітивних здібностей у співробітників, тим більший опір змінам вони будуть чинити, що може призвести до зниження рівня розвитку підприємства харчової промисловості та його конкурентоспроможності. Розвинуті когнітивні здібності у працівників допомагають встановлювати ефективну комунікацію та взаєморозуміння з клієнтами, стейхолдерами, постачальниками та іншими зацікавленими сторонами у харчовій промисловості, яка має глобальний, багатоаспектний та багатокультурний характер. Крім того, когнітивні здібності безпосередньо впливає й на рівень життя й самих працівників харчової промисловості, які розвиваючи свої професійні та особисті якості, підвищують свою конкурентоспроможність та кар'єрні перспективи [1].

Отже, когнітивними здібностями є гнучкі навички, що дають змогу фахівцю результативно співдіяти з рештою людей, пристосовуватися до різноманітних обставин, розв'язувати проблеми, виявляти креативність, а також ініціативу. Для спеціалістів харчової промисловості когнітивні здібності значущі, тому що вони сприяють підтримці високої якості продуктів харчування, співробітництву з колегами й клієнтами, розвитку власної професійності й конкурентоздатності. Є велика кількість підходів до утворення когнітивних здібностей спеціалістів харчових промисловості, з-поміж котрих можливо виокремити наступні: застосування інтерактивних методик навчання, як-от ділових і рольових ігор, кейс-методу, світового кафе, шість капелюхів мислення та інші. Названі методи допомагають розвивати комунікативні, творчі, критичні й аналітичні навички та, крім того, формувати емоційну установку позитивного характеру, співчуття й співпереживання; зростання власного розвитку, що передбачає почуття відповідальності, бажання до досягнень, впевненість у собі, значний інтерес; з цієї метою потрібно визначати собі об'єктивні й вимірні цілі, здійснити аналіз своїх сильних і слабких сторін, вчитися на своїх помилках, займатися пошуком змог для саморозвитку; зростання компетентності у сфері міжособистісних відносин, що

містить взаємозв'язок, реальне самооцінювання, мистецтво слухати й переконувати, формувати й підтримувати відносини, здійснення переговорів, організація презентацій, а також публічних виступів; утворення бажання бути успішним, що виражається в самовіддачі, прагненні підтримувати статус, здатності до систематизації, ініціативності. Утворення когнітивних здібностей спеціалістів харчової промисловості потрібне для їх професійного розвитку й успішної кар'єри.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н. В. Компетентнісний підхід підготовки майбутнього інженера-педагога в харчовій промисловості. *Наукові записки*. 2016. № 2. С. 171–176.
2. Шимановська-Діанич Л., Шимановська В., Лозова О. Підходи до формування soft-skills фахівців харчової промисловості. *Академічні візії*. 2023. Випуск 17. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/721>
3. Янковчук М. М. Розвиток обдарованості: практичний досвід. *Обдарована дитина*. 2007. № 9. С. 48–54.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-446-0-38>

Пегінов Я. М.,

аспірант

Інституту соціальної і політичної психології Національної академії педагогічних наук України

Науковий керівник: Губеладзе І. Г.,

доктор психологічних наук,

в.о. заступника директора з наукової роботи,

завідувач відділу психології мас і спільнот

Інституту соціальної та політичної Національної академії педагогічних наук України

ПСИХОЕДУКАЦІЯ ЯК МЕТОД ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗАСОБАМИ КАНІСТЕРАПІЇ

Анотація. У роботі розглядається питання можливості залучення засобів каністерапії до психологічної підтримки військовослужбовців із застосуванням методу психоедукації. Наводяться результати досліджень залучення засобів каністерапії до психологічної роботи з ветеранами в англomовних країнах.